

Η ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΩΣ ΑΠΕΙΛΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Προκειμένου να κατανοήσουμε τη νέα πραγματικότητα που έχει διαμορφωθεί για τους χιλιάδες μετανάστες και τις μετανάστριες που βρίσκονται ή προσπαθούν να περάσουν από/στην Ελλάδα, θα πρέπει να σταθούμε σε κάποια σημεία που θεωρούμε κομβικά, επειδή καταφέρνουν να συμπυκνώσουν τις αλλαγές που συντελούνται στο πέρασμα του χρόνου. Άλλωστε, έχει περάσει αρκετός καιρός από την τελευταία φορά που μιλήσαμε μέσα από αυτό το έντυπο για το λεγόμενο «μεταναστευτικό», οπότε μία συνοπτική περιοδολόγηση κρίνεται αναγκαία, γνωρίζοντας, φυσικά, ότι είναι δύσκολο να αποφύγουμε τα χρονικά μπρος – πίσω.

Θα ξεκινήσουμε, λοιπόν, από τη διαδοχή του ΣΥΡΙΖΑ από τη ΝΔ στην κρατική ηγεσία. Παρότι, ήδη από τα τελευταία χρόνια της διακυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ είχαν αρχίσει να διαφαίνονται οι κατευθύνσεις στην κρατική διαχείριση των μεταναστών, θα λέγαμε πως η κυβέρνηση της ΝΔ επιτάχυνε τις εξελίξεις και αυτό είναι κάτι που πρέπει να επισημανθεί. Όσο μας ενδιαφέρει δηλαδή, να εντοπίζουμε και να αναδεικνύουμε τη συνέχεια του κράτους, παρά τις αλλαγές στο πολιτικό προσωπικό, άλλο τόσο προσπαθούμε να έχουμε τη διαύγεια να αναγνωρίζουμε τις μετατοπίσεις που αυτές σηματοδοτούν. Προτιμάμε, λοιπόν, να μην οχυρωθούμε πίσω από μια επίφαση αντικρατισμού που διακηρύττει ότι «τίποτα δεν άλλαξε – ο εχθρός είναι ακόμα εδώ», αλλά να ερευνήσουμε πώς ένα νέο καθεστώς ενσωματώνει την κριτική στο προηγούμενο.

Ένα από τα πρώτα πράγματα που επιδίωξε η κυβέρνηση της ΝΔ, ήδη προεκλογικά, ήταν να ταυτίσει τον μεταναστευτικό πληθυσμό με μια εν δυνάμει απειλή για την εθνική ασφάλεια¹. Αυτή η ρητορική δεν αποτελεί κάτι καινούριο, αντιθέτως, θα λέγαμε, ότι αποτελεί αναπόσπαστο

1. «Η κατάσταση στα νησιά είναι δραματική. Εξετάζουμε τις προσφυγικές και μεταναστευτικές εισροές και υπό το πρίσμα των δυνητικών απειλών για την ασφάλεια της χώρας». Νίκος Παναγιωτόπουλος, υπουργός εθνικής άμυνας, 24/9/19

κομμάτι της ιδεολογικής φαρέτρας κάθε έθνους – κράτους που σέβεται τον εαυτό του. Αξίζει, όμως, να αναλυθεί για άλλη μια φορά, ακριβώς επειδή η κυβέρνηση της ΝΔ επέλεξε να επενδύσει κεντρικά σε αυτή, καθιστώντας την το βασικό επικοινωνιακό σχήμα, στη βάση του οποίου θα δικαιολογούσε την πολιτική της. Πέρα, όμως, από το να προοικονομεί την κρατική πολιτική, το σχήμα αυτό παρουσιάζει έξτρα ενδιαφέρον, γιατί την ίδια στιγμή, αντανακλά τη συντηρητική μετατόπιση που συντελείται κοινωνικά.

I. Η ταξική πάλη ως ριζικά ανασφαλής διαδικασία

Σε αυτό το σημείο και προκειμένου να προχωρήσουμε, προϋποτίθεται μια μίνιμουμ συμφωνία: όταν το κράτος μιλάει για ασφάλεια, εννοεί την ομαλή αναπαραγωγή των καπιταλιστικών σχέσεων. Το πρόβλημα που καλείται να διαχειριστεί είναι ότι η διαδικασία αυτή είναι εγγενώς ανασφαλής, καθώς προκύπτει από την ταξική πάλη, τη διαρκή σύγκρουση μεταξύ κεφαλαίου και εργασίας. Στη σύγκρουση αυτή δεν υπάρχει προκαθορισμένο αποτέλεσμα. Και οι δύο πλευρές προσπαθούν συνεχώς να διασφαλίσουν τους καλύτερους δυνατούς όρους για την αναπαραγωγή τους, με την έκβαση των γεγονότων να παραμένει συνεχώς ανοιχτή. Αυτή η ενδεχομενικότητα, ο χώρος δηλαδή για το απρόβλεπτο, είναι που μπαίνει στο στόχαστρο της κρατικής πολιτικής της ασφάλειας. Αυτό που προσπαθεί να εξαλείψει, είναι η πιθανότητα να προκύψει μια τάση αμφισβήτησης της καπιταλιστικής σχέσης.

Πρέπει να επισημάνουμε ότι η διαχείριση της ανασφάλειας δεν αποτελεί ένα πρόβλημα μόνο απ' την πλευρά του κεφαλαίου και του πολιτικού του προσωπικού. Αντιθέτως, ορίζει και τους δύο πόλους της σχέσης κεφαλαίου – εργασίας. Πέρα από την αβεβαιότητα των αφεντικών για τα κέρδη τους και το άγχος των κυβερνήσεων για την εφαρμογή της πολιτικής τους, ορίζει και τη διαβίωση ενός μεγάλου τμήματος του πληθυσμού. Το αίσθημα της ανασφάλειας είναι κοινωνικά διαδεδωμένο και αποτυπώνεται σε διάφορες όψεις της καθημερινότητας. Πολλοί είναι αυτοί, που δεν ξέρουν τι θα τους ξημερώσει, αν θα έχουν ή αν θα μπορέσουν να βρουν δουλειά για να τα βγάλουν πέρα, να πληρώσουν νοίκια κλπ. Την ίδια στιγμή η μοναξιά κυριαρχεί, οι φίλοι αποξενώνονται και οι υποχρεώσεις πληθαίνουν.

Μέσα σε ένα τέτοιο πλαίσιο, η ανάγκη των υποκειμένων για ένα αίσθημα σταθερότητας και σιγουριάς είναι κάτι που δεν μπορεί να αμφισβητηθεί. Όσο αυτό το αίσθημα δυσκολεύεται να παραχθεί μέσα από τις κοινότητες αγώνα, την αμεσότητα και την αλληλεγγύη, οι περισσότεροι στρέφονται στο κράτος προκειμένου να το εκπληρώσει, καθώς αυτό γίνεται αντιληπτό ως εκφραστής του «γενικού συμφέροντος». Αυτή η απώλεια/εκχώρηση του ελέγχου των ανθρώπων πάνω στους όρους διαβίωσής τους, συμβάλλει στην εμφάνιση της πολιτικής σφαίρας ως διαχωρισμένης από την υπόλοιπη κοινωνία αλλά και ως το μέρος όπου μπορούν να επιλυθούν τα προβλήματα που δημιουργούνται στην κοινωνική/οικονομική ζωή. Στη σφαίρα αυτή, το κράτος αναγνωρίζει τα άτομα ως αφηρημένα αστικά υποκείμενα και παρουσιάζει τις μεταξύ τους ανταγωνιστικές σχέσεις και την ανισότητα που δημιουργείται, ως σχέσεις ελεύθερης ανταλλαγής και τυπικής ισότητας απέναντι στον νόμο. Κάπως έτσι, το αρχικό διακύβευμα, αυτό της δημιουργίας ενός αισθήματος σιγουριάς και σταθερότητας μέσα στη συγκρουσιακή συνθήκη αναπαραγωγής του καπιταλισμού, παύει να είναι κάτι που μπορεί να βρεθεί αναμεταξύ των ανθρώπων, στον τρόπο δηλαδή με τον οποίο αλληλοσχετίζονται και μετατρέπεται σε κάτι εξωτερικό και διαχωρισμένο από αυτούς, σε κάτι που πρέπει να επιβληθεί ή να παραχωρηθεί: στο καθεστώς «νόμος και τάξη» ή στο «δικαίωμα στην ασφάλεια».

Αυτό που δεν αλλάζει, όμως, είναι το γεγονός ότι οι παροχές του κράτους (η πρόνοια, τα δικαιώματα κλπ) είναι συγκεκριμένες, δεν φτάνουν για όλους. Ο καπιταλισμός συνεχίζει να παράγει συνεχώς πληθυσμούς που περισσεύουν. Τα ίδια τα δικαιώματα προϋποθέτουν τη διάκριση ανάμεσα σε δικαιούχους και μη: προκειμένου κάποιοι να τα απολαμβάνουν, κάποιοι άλλοι πρέπει να αποκλείονται. Ο φόβος για τον Άλλο εμφανίζεται, σε αυτό το σημείο, μεσολαβημένος από την πρόσβαση στο κράτος και την προστασία του. Η μεσολάβηση αυτή μεταφράζεται σαν μια ένταση του ανταγωνισμού στο εσωτερικό του πληθυσμού, βαθαινώντας ακόμα περισσότερο τους φυλετικούς διαχωρισμούς. Κάπως έτσι, οι ντόπιοι είναι καχύποπτοι απέναντι στους μετανάστες γιατί «τους παίρνουν τα επιδόματα», αποτελούν βάρος για το δημόσιο σύστημα υγείας, η αναπαραγωγή τους συνολικά αποτελεί μεγάλο κόστος για τους φορολογούμενους, «δεν χωράνε» κλπ. Τα επιχειρήματα αυτά αποδεικνύουν με τον πιο κυνικό τρόπο, ότι ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού έχει αντιληφθεί ότι «η πίτα δεν φτάνει για όλους» και είναι αποφασισμένο να κάνει τα πάντα προκειμένου να επιβιώσει. Ο προσανατολισμός του κοινωνικού αιτήματος για ασφάλεια προς το κράτος επιφέρει τη σταδιακή εθnicoποίηση του ζητήματος. Ως εκ τούτου, οι πρώτοι που θα αποκλειστούν και θα στοχοποιηθούν ως υπεύθυνοι, είναι οι μετανάστες και οι μετανάστριες.

II. Οι ρατσιστικές επιτροπές κατοίκων και το συμφέρον τους

Αν μας ενδιαφέρει να δούμε λίγο πιο προσεκτικά τις διεργασίες εθnicoποίησης που συντελούνται στο κοινωνικό πεδίο, θα πρέπει αναγκαστικά να σταθούμε στις δεκάδες ρατσιστικές επιτροπές κατοίκων που αντέδρασαν στο πλάνο μετεγκατάστασης μεταναστών στην ενδοχώρα. Ποιοι είναι, λοιπόν, όλοι αυτοί που βγήκαν να διαδηλώσουν κατά των μεταναστριών στα νησιά και αλλού και τι τους κινητοποιεί; «Το χρήμα!» είναι η ενστικτώδης απάντηση. Είναι γνωστό άλλωστε, ότι αυτός ο κόσμος κινείται γύρω από το χρήμα κι αυτή η διαπίστωση δεν λείπει ποτέ ψέματα. Έτσι και εδώ, μοιάζει να συλλαμβάνει ένα κομμάτι της πραγματικότητας. Μικρά και μεγάλα αφεντικά, ξενοδόχοι, επιχειρηματίες και τοπικοί άρχοντες βγαίνουν στους δρόμους ωρυόμενοι προκειμένου, είτε να διαπραγματευτούν με το κράτος για περισσότερα κονδύλια «στήριξης της τοπικής κοινωνίας», είτε για να φοβερίσουν τους μετανάστες να δουλέψουν για ψίχουλα, είτε, σε κάποιες περιπτώσεις, να διασφαλίσουν ότι οι εικόνες των εξαθλιωμένων μεταναστριών δε θα υποτιμήσουν το τουριστικό προϊόν που προσφέρουν.

Για όλους αυτούς, λοιπόν, τα κίνητρα είναι ξεκάθαρα και οι σκοποί γνωστοί. Το ερώτημα, όμως είναι, τι δουλειά έχει δίπλα τους η ταλαιπωρημένη ντόπια εργατική τάξη; Μήπως δεν βλέπει ότι η υποτίμηση των μετανασ(ρι)ών που παζαρεύεται, θα συμπαρασύρει στον πάτο και την αξία της δικιά της εργατικής δύναμης; Πρόκειται για έλλειψη συνείδησης ή για προδοσία; Ή μήπως δεν υπήρχαν εργάτες στις συγκεντρώσεις; Για να θέσουμε το ερώτημα αλλιώς, αυτό που μας απασχολεί είναι: Γιατί σε κάποιους το υλικό συμφέρον παρουσιάζεται μπροστά τους ως τέτοιο, καθαρά και ξάστερα, ενώ σε κάποιους άλλους εμφανίζεται παραμορφωμένο ως ιδεολογία; Προκειμένου να απαντήσουμε σε αυτά τα ερωτήματα θα πρέπει να προβληματιστούμε πάνω στο τι απαντήσεις προσφέρει στους ανθρώπους η κοινότητα του έθνους, αλλά και το πώς συγκροτείται αυτή η κοινότητα.

Έχουμε ισχυριστεί και στο παρελθόν ότι, πέρα από προπαγάνδα των αφεντικών και εργαλείο επιβολής της κοινωνικής ειρήνης από τη μεριά του κράτους, η εθνική ιδεολογία αποτελεί για πολλούς, ένα καταφύγιο σιγουριάς και σταθερότητας μέσα στο συγκρουσιακό και επισφαλές περιβάλλον αναπαραγωγής της ταξικής κοινωνίας. Από τη μία, λοιπόν, η τραυματική εμπειρία των ανταγωνιστικών κοινωνικών σχέσεων προκύπτει άμεσα από την καθημερινότητα των υποκειμένων. Από την άλλη, τα στηρίγματα που αναζητούν κατα-

σκευάζονται μέσα στο πέρασμα των χρόνων, με τρόπο που αποκρύπτει την ιστορία τους. Η «γλώσσα που μιλάμε», ο «κοινός μας πολιτισμός», η αίσθηση της εντοπιότητας και τα «σύνορά μας» κρύβουν από πίσω τους διωγμούς πληθυσμών και απαγορεύσεις, τη βία της πρωταρχικής συσσώρευσης και τη διάλυση κοινοτήτων για την καλύτερη κυκλοφορία του κεφαλαίου. Αυτές οι καπιταλιστικές λειτουργίες, μέσω της συνεχούς επανάληψης καταλήγουν να αντικειμενοποιούνται και να εμφανίζονται στην επιφάνεια της κοινωνικής ζωής σαν να ήταν από πάντα εκεί, σαν να προέκυψαν «φυσικά». Μια σειρά από «αυτονόματα συμπεράσματα» και «αυτοεκπληρούμενες αλήθειες» που μας διαχωρίζουν από / αποκλείουν τους Άλλους και κυκλοφορούν ανάμεσά μας με τη μορφή της λαϊκής γνώσης, αποτελούν την πρώτη ύλη για τη συγκρότηση της εθνικής ταυτότητας. Το ότι «μας παίρνουν τις δουλειές» ή ότι «ο μεγαλέξανδρος ήταν έλληνας» μοιάζει με κάτι που, υποτίθεται, το ξέρουν όλοι κι αυτό αρκεί. Μέσα στα χρόνια κάποιες νέες αφηγήσεις έρχονται να αντικαταστήσουν κάποιες παλιές και να προστεθούν δίπλα στις σταθερές: σήμερα, είναι λίγοι αυτοί που ακόμα ισχυρίζονται πως οι λευκοί έχουν μεγαλύτερο εγκέφαλο από τους σκουρόχρωμους και περισσότεροι αυτοί που θεωρούν ότι οι δεύτεροι «δεν πλένονται αρκετά».

Θα λέγαμε λοιπόν πως οι παραπάνω αφηγήσεις δεν συνιστούν απλά ψέματα που δημιούργησε το κράτος και τα αφεντικά για να μας παραπλανήσουν (αν και συμμετέχουν ενεργά στη διάδοση και την αναπαραγωγή τους), αλλά είναι προϊόν της συνολικής αναπαραγωγής των καπιταλιστικών σχέσεων. Οι σχέσεις αυτές εμφανίζουν συνεχώς τα αποτελέσματά τους ως προϋποθέσεις τους, δημιουργώντας ένα υπόστρωμα από κοινωνικές αντιλήψεις και νόρμες που προδιαθέτουν τη σκέψη και τις επιλογές των ανθρώπων.

Γιατί τα λέμε, όμως, όλα αυτά; Γιατί επιμένουμε, ότι η εθνική ενότητα είναι παγίδα; Μήπως μας έχουν πιάσει ευαισθησίες για τους καημένους τους ρατσιστές; Σε αυτό το σημείο πρέπει να ξεκαθαρίσουμε ότι βρισκόμαστε αρκετά μακριά από προσεγγίσεις που αντιλαμβάνονται τον ρατσισμό ως στρέβλωση, προκατάληψη ή οπισθοδρομικό κατάλοιπο μιας, κατά τα άλλα, ουδέτερης οικονομίας που στοχεύει στην πρόοδο. Επίσης, δεν τρέφουμε αυταπάτες ότι η λύση στο πρόβλημα βρίσκεται στην «καλύτερη ενημέρωση των ρατσιστών», ούτε στην «επιμόρφωση των φασιστών». Ο ρατσισμός έχει πράγματι υλική βάση, αρκεί να μπορούμε να τη συλλάβουμε και πέρα από μια στενά εννοημένη «οικονομία». Στην προσέγγιση αυτή, θα πρέπει να μην υποτιμήσουμε το στάτους που αποκτούν τα άτομα μέσα από τη συμμετοχή τους στην κοινότητα του έθνους, εννοώντας, το συμβολικό κεφάλαιο που προκύπτει μέσα από την οριζόντια αλληλοαναγνώριση όσων λογίζονται ως ομοεθνείς. Ένα στάτους ικανό να ανασύρει τα άτομα από το περιθώριο της ασημαντότητας και της ανυποληψίας και να τους προσδώσει μια κάποια αναγνώριση και νόημα. Για τον ίδιο λόγο, δεν μπορούμε να παραβλέψουμε τον ρόλο των μακεδονικών συλλαλητηρίων στη διαμόρφωση των (μετέπειτα) ρατσιστικών επιτροπών κατοίκων.

III. Από τα συλλαλητήρια για τη Μακεδονία, στο κυνήγι μεταναστών

Δεν ήταν λίγοι αυτοί που, πριν μερικά χρόνια, ισχυρίστηκαν ότι τα μακεδονικά συλλαλητήρια θα ξεφούσκωναν γρήγορα, διακρίνοντας σε αυτά έναν παροδικό τόνο. Ο ισχυρισμός αυτός θεμελιωνόταν στη διαπίστωση της απουσίας υλικών συμφερόντων που να συνέχουν τους συμμετέχοντες. Η κίνησή τους έγινε αντιληπτή ως «σκέπη ιδεολογία» και η εστίαση μετατοπίστηκε στις μεθοδεύσεις και την προπαγάνδα της -αντιπολιτευόμενης τότε- ΝΔ. Τα αίτια αναζητήθηκαν σε σκιώδεις φιγούρες, που κρύβονταν πίσω από τη διοργάνωσή τους και «κινούσαν τα νήματα». Παραμερίστηκε το γεγονός ότι πλήθος κόσμου κατέβαινε επίμονα στον δρόμο για καιρό, συγκρότησε σχέσεις εμπιστοσύνης, συ-

γκρούστηκε με την αστυνομία, κατάφερε να αποσπάσει την κοινωνική νομιμοποίηση του «αντικαθεστωτικού» και απέκτησε μια κοινή ιστορία με τα δικά της σημεία αναφοράς. Με αυτόν τον τρόπο, η εθνική κοινότητα συγκρότησε εκ νέου το πλαίσιο αναφοράς της και έκανε ευκολότερη την ταυτοτική της αναπαραγωγή. Ο ερμηνευτικός της χαρακτήρας, που εξηγεί τον κόσμο και τα δεινά του, συναρθρώθηκε με τον δεοντολογικό, που υποδεικνύει στα άτομα τι πρέπει να κάνουν, έως ότου η εθνική κοινότητα να αποκτήσει υλικές προεκτάσεις. Σταδιακά, οι μητροπολιτικές μαζώσεις των ελληνόφρονων στα μεγάλα αστικά κέντρα (Θεσσαλονίκη, Αθήνα), που στόχευαν την κεντρική πολιτική σκηνή (Λευκός Πύργος, Βουλή), έδωσαν τη θέση τους σε διάσπαρτες μικρότερες επιτροπές κατοίκων, που συγκροτούνταν περισσότερο στη βάση του τοπικού (επαρχιακά χωριά, γειτονιές, σχολεία). Ο λόγος των συμμετεχόντων μετατοπίστηκε από μια πιο φαντασιακή σύλληψη του έθνους, που διεκδικούσε γενέτειρες αυτοκρατόρων και σύμβολα του παρελθόντος, σε μια πιο υλική, που μιλούσε για υποβάθμιση των γειτονιών, πλήγμα στον τουρισμό, κλεμμένες δουλειές και εγκληματικότητα².

Αυτό που παρατηρούμε, λοιπόν, τα τελευταία χρόνια είναι μια εθνικοποίηση του κοινωνικού ζητήματος, αντίστοιχη με αυτήν που προηγήθηκε της εκλογής του ΣΥΡΙΖΑ. Εκείνη την περίοδο, ήταν τα κινήματα αυτομείωσης που μετατράπηκαν σε επιτροπές για τη διαγραφή χρέους, η κριτική στην πολιτική ως διαχωρισμένη σφαίρα που εξέπεσε σε καταγγελία για την κακοδιαχείριση, η αμφισβήτηση των εκμεταλλευτικών σχέσεων που κατέληξε σε προσκόλληση γύρω από την διακρατική κατανομή ισχύος, η ελπίδα που ντύθηκε ρεάλ πολιτική διαχείριση. Σήμερα, και ενώ η καπιταλιστική αναδιάρθρωση έχει κάμψει την αγωνιστική διάθεση του προλεταριάτου, η συσσωρευμένη κοινωνική δυσαρέσκεια άρχισε να κατευθύνεται πλέον ενάντια σε όποιον αμφισβητούσε τα βασικά στηρίγματα που παρείχαν μια αίσθηση σταθερότητας και συνοχής: στους μετανάστες που αλλοίωναν τον πολιτισμό μας, τους gay και τους περίεργους που υπονόμευαν την οικογένεια, όσες κλείνουν τους δρόμους διασαλεύοντας την τάξη, την Τουρκία που απειλεί την πατρίδα μας κλπ.

IV. Από τον «υβριδικό πόλεμο» στον Έβρο, στις «υγειονομικές βόμβες» επί covid-19. Διαδρομές της κρατικής αντιμεταναστευτικής πολιτικής

Αν το έδαφος για την αυστηροποίηση της αντιμεταναστευτικής πολιτικής προλειάνθηκε μέσα από τη ρητορική της ασφάλειας, τα γεγονότα στον Έβρο και τα νησιά, που έλαβαν χώρα τον Φλεβάρη του '20, ήταν αυτά που επισφράγισαν σε συμβολικό και πραγματικό επίπεδο την αλλαγή της κρατικής διαχείρισης. Αναφερόμαστε στην κίνηση χιλιάδων μεταναστ(ρι)ών που προσπάθησαν να περάσουν στην Ελλάδα μέσω Τουρκίας και την απάντηση του ελληνικού κράτους που έστειλε τον στρατό και την αστυνομία προκειμένου να την αναχαιτίσει.

Το τι συνέβη είναι λίγο – πολύ γνωστό. Στον Έβρο τα σώματα ασφαλείας μοίρασαν απλόχερα ξύλο και δακρυγόνα, ενώ πραγματοποίησαν δεκάδες επαναπροωθήσεις και τουλάχιστον 3 δολοφονίες³. Δίπλα τους βρέθηκαν πολλοί καλοθελητές πολίτες που έσπευσαν να συνδράμουν στην υπεράσπιση των συνόρων: από ντόπιους ρατσιστές μέχρι οργανω-

2. Οι ρατσιστικές επιτροπές κατοίκων, λοιπόν, εκφράζουν μια διαφορετική εκδοχή του εθνικού συμφέροντος σε σχέση με την κυρίαρχη αφήγηση που δίνει η κυβέρνηση και προσπαθούν μέσω της επίκλησης στο έθνος και την ελληνικότητα να επιτύχουν μια πιο ευνοϊκή αντιμετώπιση από το κράτος. Η κυβέρνηση, από την άλλη, προσπαθεί να χρησιμοποιήσει αυτές τις κινήσεις, παρουσιάζοντας τις ως ακραίες, προκειμένου να εμφανίσει την αντιμεταναστευτική πολιτική της ως ψύχραιμη και μετριοπαθή στάση.

3. Οι επιβεβαιωμένες δολοφονίες ήταν αυτές των Nadera Almonla και Muhammad al-Arab από τη Συρία, καθώς και του Muhammad Gulzari από το Πακιστάν.

μένους φασίστες και από κυνηγετικούς συλλόγους μέχρι επιχειρηματίες που διοργάνωναν συλλογή ειδών πρώτης ανάγκης για τους «φαντάρους στα σύνορα». Την ίδια στιγμή «αγανακτισμένοι κάτοικοι» σε νησιά, όπου υπήρχαν camp μεταναστών, προχώρησαν σε πογκρομ, τραμπουκισμούς εργαζομένων σε δομές και συγκρούσεις με την αστυνομία, ζητώντας την απομάκρυνση των μεταναστριών. Από την πρώτη στιγμή, τα μίντια ενθάρρυναν το πολεμικό σκηνικό που στήθηκε και μέσα από την ασταμάτητη κάλυψη των γεγονότων οργάνωσαν και γιγάντωσαν το θέαμα της «υπεράσπισης της πατρίδας μας». Αυτό που δημιουργήθηκε στη δημόσια σφαίρα, ήταν ένα ασφυκτικό κλίμα εθνικής ομοψυχίας, μέσα στο οποίο τα περισσότερα κόμματα πήραν θέση υπέρ των στρατο-αστυνομικών επιχειρήσεων, στο όνομα της ασφάλειας του έθνους. Με αυτόν τον τρόπο, η βία κατά των μεταναστών νομιμοποιήθηκε ως η πιο ενδεδειγμένη πολιτική στάση και κάθε διαφορετική άποψη θάφτηκε κάτω από τις ιαχές του μίσους.

Φυσικά, όπως κάθε κρατικά οργανωμένο θέαμα, έτσι και αυτό, χρειαζόταν την κατάλληλη εικονοποιία προκειμένου να καταστεί εύληπτο κοινωνικά και να καθηλώσει τον ντόπιο πληθυσμό. Η εικονοποιία αυτή βρέθηκε τελικά, στην αναπαράσταση του έθνους – κράτους ως σώμα και των μεταναστ(ρι)ών ως φορέων του covid-19⁴. Στα πλαίσια αυτής της αναπαράστασης, το έθνος – κράτος αποτελεί το υγιές σώμα, που μάχεται να εμποδίσει την είσοδο μικροοργανισμών και επικίνδυνων ιών, οι οποίοι ενδέχεται να αλλοιώσουν την ομοιογένειά του. Οι μετανάστες από την άλλη, παρουσιάζονται ως μολυσματικοί, ξένοι και παραβιαστές των ορίων του σώματος. Το διακύβευμα προφανώς είναι το εθνικό σώμα να παραμείνει αμόλυπτο, γι' αυτό η προσπάθεια εξασφάλισης αυτής της συνθήκης χαρακτηρίζεται «πυρετώδης» και διεκπεραιώνεται από το ανοσοποιητικό σύστημα, τον ειδικό μηχανισμό άμυνας του οργανισμού. Ο εχθρός εισβάλλει και το σώμα αντιλαμβάνεται το ξένο στοιχείο, εκκινώντας όλες τις απαραίτητες διαδικασίες, ώστε να το απομακρύνει και να καταφέρει να παραμείνει (εθνικά) συγκροτημένο. Στην προκειμένη, οι μετανάστ(ρι)ες αποτελούν τα εξωγενή στοιχεία, καθώς δεν προσομοιάζουν πολιτισμικά στα άτομα εντός της επικράτειας του έθνους – κράτους: μιλάνε διαφορετική γλώσσα, έχουν άλλη θρησκεία και συνήθειες, έχουν διαφορετικό χρώμα δέρματος⁵. Αναπόφευκτα, η διαδικασία διατήρησης της ομοιογένειας εντός της επικράτειας, λαμβάνει πολεμικά χαρακτηριστικά και οι «μέσα» παλεύουν ενάντια στον «εξωτερικό εχθρό» με όλα τα μέσα που έχουν. Η αναπαράσταση του σώματος ως έθνος – κράτος είναι αρκετά διαδεδομένη κοινωνικά, καθώς το κράτος έχει φροντίσει να μας υποβάλλει σε αυτήν, ήδη, από νεαρή ηλικία.

Αν στην παραπάνω εικόνα προσθέσουμε και τις λεζάντες που αποκάλυπταν τον «υβριδικό πόλεμο με την Τουρκία» και «τη στρατηγική του Ερντογάν», μπορεί κανείς να καταλάβει, πώς το μίγμα που δημιουργήθηκε στόχευε κατευθείαν στο θυμικό του μέσου πατριώτη: περιελάμβανε σύγκρουση με τον προαιώνιο εχθρό, παραβίαση συνόρων, αλλοίωση πληθυσμού και υγειονομικό κίνδυνο! Στοιχεία δηλαδή ικανά να προκαλέσουν εθνικιστικό παροξυσμό και να συστρατεύσουν ένα μεγάλο τμήμα της κοινωνίας πίσω από την κρατική πολιτική. Στη δημόσια σφαίρα οι μετανάστριες παρουσιάστηκαν για άλλη μια φορά ως πιόνια σε μια γεωπολιτική σκακιέρα και όπλα στα χέρια του Ερντογάν, ενώ αποσιωπήθηκε

4. Στις 27 Φλεβάρη 2020 ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης δήλωνε πως «Το μεταναστευτικό τώρα αποκτά μια νέα διάσταση, καθώς στις ροές προς την Ελλάδα περιλαμβάνονται άνθρωποι από το Ιράν -όπου είχαμε πολλά κρούσματα κορονοϊού- και πολλοί διερχόμενοι από το Αφγανιστάν».

5. Οι ντόπιοι, φαίνεται να φοβούνται όλο και περισσότερο, ότι σιγά σιγά θα βρεθούν στην πλέον υποτιμημένη θέση που βρίσκονται οι μετανάστριες. Να φοβούνται δηλαδή, την πιθανότητα να μετατραπούν κι αυτοί σε πλεονάζοντα πληθυσμό, που η ζωή του δεν έχει καμία αξία. Η συνείδηση ότι οι ζωές όλων γίνονται όλο και περισσότερο αδιάφορα στατιστικά νούμερα, διαμορφώνει ένα θολό πεδίο, όπου η υποτίμηση και εκμετάλλευση των μεταναστών, φαντάζει ως δυνατότητα ανατίμησης της ζωής των ντόπιων. Έτσι, στρώνεται ο δρόμος προς την εθνική καθαρότητα/ανωτερότητα μέσω του διάχυτου ρατσισμού.

τελείως η εμπρόθετη κίνηση τους να υπερβούν τα σύνορα και να αναζητήσουν μια καλύτερη ζωή. Η όλη σύγκρουση που εκτυλίχθηκε, συρρικνώθηκε επικοινωνιακά, προκειμένου να χωρέσει στα στενά πλαίσια ενός διακρατικού ανταγωνισμού μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Βέβαια, ακόμα και οι αποκλειστικά γεωπολιτικές αναλύσεις που στοχοποιούσαν το τουρκικό κράτος, ξεχνούσαν επιμελώς να αναφέρουν, πως η Ελλάδα κράτησε μια αντίστοιχη στάση στην Ειδομένη το '15, ενώ ο υπουργός άμυνας Καμμένος έκανε δηλώσεις σε παρόμοια κατεύθυνση⁶.

Μιλώντας για γεωπολιτική, η κατάσταση στον Έβρο φάνηκε να εκτονώνεται με την παρέμβαση της ΕΕ, η οποία ανακοίνωσε αναπροσαρμογή της συμφωνίας με την Τουρκία και έναρξη των διεργασιών για το νέο «Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο» (επικυρώθηκε τον Σεπτέμβριο του '20), προκειμένου να επιτευχθεί η «δίκαιη κατανομή ευθύνης και αλληλεγγύης». Την ίδια στιγμή η ελληνική κυβέρνηση προσπάθησε να κατευνάσει τους ντόπιους ρατσιστές, υποσχόμενη ότι θα διοχετεύσει στις τοπικές κοινωνίες, μέρος των 700 εκατομμυρίων που συμφώνησε να λάβει από την ΕΕ. Συνοπτικά, θα μπορούσαμε να περιγράψουμε την κατάσταση που διαμορφώθηκε ως εξής: το ελληνικό κράτος συνεχίζει να βρίσκεται δεσμευμένο σε συμφωνίες με την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Τουρκία και καλείται να αντισταθμίσει τον ρόλο του ως κράτος – σύνορο και τόπος διαλογής των μεταναστευτικών «ροών», με τα οικονομικά ανταλλάγματα που απολαμβάνει.

Όπως όλα τα κράτη, έτσι και το ελληνικό, γνωρίζει καλά, ότι η θυματοποίηση και η εγκληματοποίηση αποτελούν δύο εναλλασσόμενες και συμπληρωματικές όψεις της διαχείρισης των μεταναστών. Στην παρούσα φάση προσπαθεί να ανακτήσει όσον δυνατόν μεγαλύτερο έλεγχο του μεταναστευτικού πληθυσμού, με όσον δυνατόν μικρότερο κόστος⁷. Γενικότερη κατεύθυνση αποτελεί αυτό που έχει περιγραφεί ως «ενσωμάτωση δια του αποκλεισμού», δηλαδή η παρανομοποίηση ενός μεγάλου μέρους των μεταναστριών και η ύπαρξή τους ως φθνή και πειθαρχημένο εργατικό δυναμικό, χωρίς καμία αναγνώριση. Στον Έβρο είδαμε τις δύο όψεις της διαχείρισης να συνυπάρχουν με αντιφατικό τρόπο. Τη μια στιγμή οι μετανάστ(ρι)ες αποτελούσαν «άβουλες μάζες στα χέρια του Ερντογάν», χωρίς όνειρα και επιθυμίες που τους παρακινούσαν να αναζητήσουν μια καλύτερη ζωή και την επόμενη ήταν εισβολείς που έπρεπε να αντιμετωπιστούν με τον στρατό⁸ και υγειονομικές βόμβες

6. «Αν οι εταίροι – πιστωτές προσπαθήσουν να χτυπήσουν την Ελλάδα, τότε η ελληνική κυβέρνηση θα αναστείλει τη συνθήκη «Δουβλίνο II» και θα στείλει τους μετανάστες που βρίσκονται στο ελληνικό έδαφος στο Βερολίνο».
<https://www.skai.gr/news/politics/kammenos-an-i-eyropi-xytypisei-tin-ellada-stelnoume-tous-metanastes-v>

7. Το κράτος, πλέον, ασκεί όλο και μεγαλύτερο έλεγχο πάνω σε φιλανθρωπικές δομές και Μ.Κ.Ο. Αξίζει να σημειωθεί, ότι οι δομές αυτές αποτέλεσαν τμήμα μιας «οικονομίας της φιλανθρωπίας» που αναπτύχθηκε τα προηγούμενα χρόνια, περιλαμβάνοντας πολλούς παίκτες (δημόσιο, ιδιώτες, Μ.Κ.Ο., Ε.Ε.) και τονώθηκε κυρίως με ευρωπαϊκά κονδύλια. Αναμενόμενα, καθώς τα χρήματα περιορίστηκαν, το κράτος προωθεί μια αυστηρότερη διαχείριση. Με την αναδιάρθρωση που λαμβάνει χώρα, πολλές Μ.Κ.Ο. απομακρύνονται, ενώ πολλές από τις δραστηριότητές τους περνάνε στο κράτος.

8. Άλλωστε, ήδη από την εποχή του ΣΥΡΙΖΑ, το ελληνικό κράτος έχει φροντίσει να εναρμονίσει το Δόγμα του ελληνικού στρατού με αυτό των ισχυρότερων κρατών του πλανήτη και ορίζει πλέον ξεκάθαρα το ζήτημα της ασφάλειας ως «οτιδήποτε θέτει σε κίνδυνο τα εθνικά συμφέροντα».

«Οι υπερεθνικοί κίνδυνοι και οι ασύμμετρες ή υβριδικές απειλές, δημιουργούνται από τον θρησκευτικό φανατισμό, την τρομοκρατία, το διεθνές οργανωμένο έγκλημα, την ανεξέλεγκτη λαθρομετανάστευση, τη διασπορά των όπλων μαζικής καταστροφής καθώς και τις περιβαλλοντικές καταστροφές ή και δολιοφθορές. Οι πληροφοριακές επιχειρήσεις και οι απειλές από συστήματα που βασίζονται στη χρήση του διαστήματος και του διαδικτύου (κυβερνοπόλεμος) συμπληρώνουν το τοπίο των σύγχρονων ασύμμετρων απειλών»

που έπρεπε να περιοριστούν.

Η ταύτιση των μεταναστών με υγειονομική απειλή, έγινε κάτι παραπάνω από δεδομένη, νομιμοποιώντας κοινωνικά την περιθωριοποίηση και τον αποκλεισμό τους από κάθε κοινωνικότητα και αξιοπρεπή διαβίωση. Τα σύνορα έκλεισαν, οι μετακινήσεις ελέγχονταν, ο εγκλεισμός κανονικοποιήθηκε. Η προτροπή για υπεύθυνη τήρηση μέτρων προστασίας έμοιαζε γελοία, αν γνωρίζε κανείς τι συμβαίνει στις δομές κράτησης μεταναστών. Τη στιγμή που για τους έλληνες πολίτες ο συνωστισμός αποτελούσε ισχυρό παράγοντα υπερμετάδοσης του ιού, τα camps των μεταναστριών κλείδωσαν το ένα μετά το άλλο, ενώ επιβλήθηκε απαγόρευση εισόδου και εξόδου στα περισσότερα από αυτά⁹. Την πρώτη ανακοίνωση αναστολής εξόδου από τα camps συνήθως διαδέχονταν και μια δεύτερη η οποία αύξανε την περίοδο ισχύος της επ' αόριστον. Ξεκινώντας με το camp της Ριτσώνας, σιγά σιγά κι άλλα camps ανέστειλαν τη μετακίνηση εντός/εκτός τους: Μαλακάσα, Κουτσόχερο, Νέα Καβάλα, Κρανίδι¹⁰.

Στα νησιά, τα camps μετατράπηκαν σε κέντρα κράτησης, δίχως να διαφαίνεται κάποιος ορίζοντας χαλάρωσης των μέτρων (δήμαρχοι και τοπικοί επιχειρηματίες ζήτησαν την παράταση της καραντίνας για τα camps, ώστε να κυλήσει όσο καλύτερα γίνεται η επερχόμενη τουριστική περίοδος) και οι ουρές, στις οποίες έπρεπε να στηθούν οι μετανάστριες για την όποια παροχή, όλο και πλήθαιναν (ουρά για ρούχα, ουρά για φαγητό, ουρά για μπάνιο, ουρά για «ειδική άδεια εξόδου», ουρά για ATM που τοποθετήθηκαν μέσα στα camps). Στις «άσκοπες μετακινήσεις» μεταναστών οι μπάτσοι απαντούσαν με πρόστιμα κι η υγειονομική τους επίβλεψη βρέθηκε στα χέρια του στρατού και του ΕΟΔΥ.

Εντέλει, το πρώτο κύμα πέρασε, ακολούθησε το ελληνικό καλοκαίρι που ο τουρισμός κινήθηκε, στον βαθμό που επέτρεπαν οι νέες συνθήκες και το δεύτερο κύμα βρήκε τους μετανάστες στην ίδια άθλια θέση. Άλλωστε, όπως και για μια σειρά από άλλα ζητήματα, ,

---

«Οι παραπάνω παράμετροι συνθέτουν ένα πολύπλοκο και ιδιόμορφο σύγχρονο επιχειρησιακό περιβάλλον, τόσο σε στρατηγικό όσο και σε επιχειρησιακό και τακτικό επίπεδο, ταξινομούν αντίστοιχα τις απειλές και δημιουργούν τη νέα αντίληψη της απειλής, η οποία εκλαμβάνεται ως οτιδήποτε θέτει σε κίνδυνο ή αντιτίθεται στα εθνικά συμφέροντα.»

Πλάι στους κλασικούς ορισμούς του εξωτερικού εχθρού εισάγεται, λοιπόν, η έννοια της ασύμμετρης – υβριδικής απειλής. Έτσι, από τη μια, ο ποινικός κώδικας ενσωματώνει το στρατιωτικό δόγμα, απ' την άλλη, ο στρατός αναλαμβάνει αρμοδιότητες που δεν είναι αυστηρά στρατιωτικές. Τα όρια που χωρίζουν την κανονικότητα από μια διαρκή κατάσταση εξαίρεσης γίνονται ολοένα και πιο δυσδιάκριτα.

9. Ενδιαφέρον έχει η εστίαση της κρατικής ρητορικής στην έννοια της «ευπάθειας» και την ανάγκη μέριμνας από πλευράς των πολιτών (μέσω της ατομικής τους ευθύνης προφανώς), για την προστασία των ευπαθών μελών της κοινότητας. Φυσικά, εδώ, δεν προκύπτει κάποια αντίφαση από τη μεριά του κράτους, καθώς οι μετανάστριες δεν αποτελούν μέλη της εθνικής κοινότητας, πόσο μάλλον ισότιμα. Παρ' όλα αυτά, οι συνθήκες στις οποίες διαβιούν, όπως επίσης και η κατάσταση στην οποία βρίσκονται εξαιτίας του ταξιδιού τους, τους καθιστούν κάτι παραπάνω από ευάλωτους απέναντι σε έναν ιό ο οποίος μπορεί να έχει πολύ κακή έκβαση. Εάν οι μετανάστριες κολλήσουν, πέρα από την ίδια την εξέλιξη της ασθένειας προκύπτει και το ζήτημα πρόσβασης στην περίθαλψη, σε μια συγκυρία όπου το σύστημα υγείας είναι διαλυμένο και η χορήγηση ΑΜΚΑ δυσχερής.

10. Στην περίπτωση του τελευταίου, μετά από τυχαίο έλεγχο σε μετανάστρια που βρέθηκε θετική, άλλοι 150 μετανάστες βρέθηκαν θετικοί με αποτέλεσμα να τεθούν σε καραντίνα στο ξενοδοχείο που ήδη βρίσκονταν, επί 6 μήνες, στοιβαγμένοι/ες. Η διαπλοκή έθνους – φύλου δεν σταματάει να ξετυλίγεται απειλητικά, αυτή τη φορά στοχοποιώντας μετανάστριες, αξιοποιώντας τη ρητορική της διασποράς του ιού μέσω της σεξεργασίας. ΜΜΕ και τοπική κοινωνία, σπεύδουν να στήσουν στον τοίχο, για άλλη μια φορά, το μολυσματικό ξένο γυναικείο υποκείμενο, που μέσω της εργασίας του αποτυπώνει τις έκλυτες πτυχές της γυναικείας φύσης, ενώ ταυτόχρονα μολύνει το αγνό ντόπιο αρσενικό στοιχείο που έχει μόνο καλές προθέσεις.

τα ευρωπαϊκά κράτη στα πλαίσια της διαχείρισης του κορονοϊού, φρόντισαν να επαναορίσουν τα νομικά τους πλαίσια και να αναδιαμορφώσουν ισχύουσες διαδικασίες. Οι διαδικασίες ασύλου πάγωσαν, καταργήθηκε η χορήγηση ασύλου για ανθρωπιστικούς σκοπούς (με αναδρομική ισχύ από 01/01/2020¹¹, φτιάχτηκαν κλειστά κέντρα κράτησης και εντάθηκαν όλο και περισσότερο, πέρα από τις κρατήσεις, οι επαναπροωθήσεις. Τα παιδιά των μεταναστών πετάχτηκαν στην ουσία εκτός της εκπαίδευσης και οι εξώσεις από τα προγράμματα στέγασης έγιναν συνηθισμένο φαινόμενο. Στις πιο πρόσφατες εξελίξεις (Απρίλιος '21), το κράτος ανακοίνωσε ότι θα διαχειρίζεται το ίδιο τα στεγαστικά προγράμματα και η απάντηση στο πρόβλημα που έχει δημιουργηθεί είναι να φτιάξει ακόμα περισσότερα camps και «χώρους υποδοχής». Την ίδια στιγμή ανακοίνωσε την περικοπή του μηνιαίου επιδόματος για όσους αιτούντες ασύλου δεν διαμένουν στις κρατικές δομές και προχώρησε στην περαιτέρω περιφραγή των camps.

V. Bye – Bye Moria

Παρά το ζοφερό σκηνικό που διαμορφώνεται, οι μετανάστες δεν έπαψαν να κινούνται. Μπορεί τα κράτη να κάνουν ό,τι μπορούν προκειμένου να ελέγξουν πλήρως την κίνησή τους, αλλά πάντα κάτι τους διαφεύγει, πάντα η επιθυμία των μεταναστριών για μια καλύτερη ζωή βρίσκεται ένα βήμα μπροστά από τον έλεγχο. Οι αγώνες τους, λοιπόν, δεν εξαφανίστηκαν, καθώς οι ίδιοι εφευρίσκουν συνεχώς νέους τρόπους να αντιστέκονται, επιδιώκοντας την ανατίμησή τους. Συνεχίζουν να διασχίζουν τα σύνορα, διεκδικούν τους δημόσιους χώρους (βλ. Πλατεία Βικτωρίας), αρνούνται να εγκαταλείψουν τα διαμερίσματά τους, καταλαμβάνουν κτήρια για να μείνουν, οργανώνονται και διαδηλώνουν μέσα και έξω από τα camps. Αν όμως πρέπει να σταθούμε σε κάποιο γεγονός που συμπυκνώθηκε η σύγκρουση της κρατικής διαχείρισης με τις επιθυμίες των μεταναστών, αυτό θα ήταν η εξέγερση και η καταστροφή του camp της Μόριας.

Στη Μόρια ζούσαν 13.000 άνθρωποι, μέσα σε άθλιες συνθήκες, σε ένα χώρο που προοριζόταν για 3.000. Η λειτουργία της, εκτός των άλλων, ήταν και συμβολική. Αποτελούσε ένα παράδειγμα φρίκης εντός της ελληνικής επικράτειας, που δρούσε αποτρεπτικά προς όσους μετανάστες σκέφτονταν να διασχίσουν τα ελληνικά σύνορα. Έδινε, δηλαδή, μια εικόνα του «τι τους περιμένει», άμα έρχονταν στην Ελλάδα¹². Στις 8 Σεπτέμβρη του 2020, λοιπόν, το μεγαλύτερο και πιο απάνθρωπο camp, μιας πολιτικής που έχει ανάγκη τα camps ως κεντρικό εργαλείο ελέγχου και διαλογής του μεταναστευτικού πληθυσμού, κάπκε ολοσχερώς κατά τη διάρκεια μιας εξέγερσης που διήρκεσε αρκετές μέρες. Η εξέγερση ξεκίνησε με τον εμπρησμό του camp και συνεχίστηκε τις επόμενες μέρες γύρω από τα αποκαΐδια του, καθώς οι πρώην κάτοικοί του συγκρούονταν με την αστυνομία αρνούμενοι

11. Βλ. μπροσούρα 02.20-06.20, 4 μήνες κρατικής και όχι μόνο επίθεσης, 4 μήνες αγώνων μεταναστ(ρι)ών, από τη συνέλευση StopWarOnMigrants.

12. Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι στα πλαίσια της κρατικής διαχείρισης των μεταναστών, τα camps δεν έχουν μόνο πειθαρχικό και παραδειγματικό ρόλο. Δεν είναι, δηλαδή, απλά το μέρος όπου οι μετανάστ(ρι)ες μαθαίνουν να φοβούνται και να αποδέχονται τη μοίρα τους ως φτηνό και παρανομοποιημένο εργατικό δυναμικό. Την ίδια στιγμή αποτελούν τόπους διαλογής των μεταναστευτικών ροών. Λειτουργούν σαν ένα φίλτρο που ξεκαθαρίζει το ποιοι θα πάνε για άσυλο και ποιοι όχι, ποιοι είναι αρτιμελείς και υγιείς για να ενταχθούν στην παραγωγή, ποιες συγκαταλέγονται στα «γυναικόπαιδα» που χρήζουν έξτρα προστασίας, ποιοι είναι «ταραχοποιοί», κλπ. Η τοποθέτησή τους έξω από τις πόλεις ενισχύει των αορατοποίηση των μεταναστριών και τον διαχωρισμό τους από τον ντόπιο πληθυσμό. Παράλληλα, αποτελούν έδαφος συναλλαγών και δημιουργίας μιας παραοικονομίας, ενώ, όπως έχουμε δει πολλές φορές, είναι και το μέρος απ' όπου ξεπηδάνε αγώνες και εξεγέρσεις.

να μεταφερθούν σε νέα δομή¹³.

Φυσικά δεν ήταν η πρώτη φορά που οι μετανάστες έβάζαν φωτιά στις φυλακές τους, προκειμένου να αποκτήσουν ορατότητα. Το συγκεκριμένο γεγονός, όμως, δεν έγινε αντιληπτό με τον ίδιο τρόπο από τους «μέσα» και τους «έξω», ούτε καν μεταξύ όσων στέκονται στο πλευρό των μεταναστών. *«Είναι αλήθεια ότι υπάρχει μεγάλη απόσταση ανάμεσα στην βιωμένη εμπειρία ενός μεγάλου κομματιού του ντόπιου πληθυσμού και σε όσους ζουν στα camps. Υπό αυτό το πρίσμα, η φωτιά στη Μόρια μοιάζει παράλογη, όπως και όλες οι εξεγέρσεις, όπως και όλες αυτές οι στιγμές που οι άνθρωποι δείχνουν στην πράξη ότι δεν βολεύονται με ψίχουλα, δεν προσδοκούν σωτήρες, δεν συνομιλούν με την εξουσία και βάζουν φωτιά στη μιζέρια τους.»*, γράφαμε στην αφίσα που κυκλοφόρησε λίγο μετά την εξέγερση. Ήταν επόμενο μια τέτοια «παράλογη» κίνηση να επανασηματοδοτηθεί συστηματικά ως κάτι εντελώς διαφορετικό. Εμπρησμός από φασίστες, ενέργεια μιας μειοψηφίας διαμενόντων στο camp, φυλετικές διαμάχες, πράκτορες, ΜΚΟ, και η λίστα συνεχίζει. Τι κι αν η κραυγή «Bye – bye Moria» αντηχούσε γύρω από το κέντρο κράτησης την ώρα που αυτό καιγόταν, όλα τα σενάρια φάνταζαν πιο πιθανά από μια εξέγερση που θα κατέστρεφε τη Μόρια, πιο πιθανά από μια συλλογική κίνηση των έγκλειστων μεταναστρι(ρι)ών.

VI. Για τις προοπτικές συνάντησης ντόπιων – μεταναστών

Επιλέξαμε να αναφερθούμε στην εξέγερση στη Μόρια, γιατί επανέφερε με επιτακτικό τρόπο την διερώτηση γύρω από τα περιθώρια που υπάρχουν για τη δημιουργία κοινοτήτων αγώνα ντόπιων και μεταναστών. Όπως είπαμε και στην αρχή του κειμένου, έχει περάσει πολύς καιρός από την τελευταία φορά που μιλήσαμε για το λεγόμενο «μεταναστευτικό» μέσα από αυτό το έντυπο. Με αυτό κατά νου, θα θέλαμε να επισημάνουμε κάποια πράγματα που μεσολάβησαν και δυσκόλεψαν την επικοινωνία ντόπιων – μεταναστριών.

Το πρώτο έχει να κάνει με την διακυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ και τον τρόπο με τον οποίο αφομοίωσε/ ξήλωσε τα δίκτυα αλληλεγγύης και υποστήριξης των αλληλέγγυων. Ένα υπολογίσιμο τμήμα του κόσμου που συμμετείχε σε τέτοια δίκτυα (νομικής στήριξης, ιατρικής φροντίδας, σίτισης, μαθημάτων) μετέφερε τη δράση του σε ΜΚΟ, οι οποίες ενεπλάκησαν με τη διαχείριση του μεταναστευτικού πληθυσμού. Αν και στο παρελθόν έχουμε ασκήσει κριτική σε αυτήν την κατεύθυνση του κινήματος (ως συμπληρωματική του κράτους πρόνοιας), θα πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι το κενό που δημιουργήθηκε στη νέα συνθήκη είναι μεγάλο. Η περίοδος του «φιλόανθρωπου» ελληνικού κράτους και της οικονομίας των ΜΚΟ έχει παρέλθει¹⁴ και το μόνο που έχει απομείνει για τους μετανάστες είναι οι φυλακές, οι απελάσεις και η καταστολή. Τα δίκτυα αυτά, απαντούσαν με άμεσο τρόπο σε κάποιες από τις ανάγκες των μεταναστριών και δημιουργούσαν τις προϋποθέσεις για μια πρώτη συνάντηση και γνωριμία, ακόμα κι αν δεν έθεταν ευθέως την προοπτική κάποιου (κοινού)

13. Η δημιουργία του νέου ΚΥΤ στον Καρά Τεπέ της Λέσβου ανακοινώθηκε λίγα 24ωρα μετά τη φωτιά στη Μόρια. Οι εικόνες που αποτυπώθηκαν αντανακλούν τη μεταναστευτική πολιτική εν μέσω πανδημίας: ΜΑΤ μπροστά, πιο πίσω γιατροί (μόνο για covid test) και γύρω – γύρω φράχτες. Το νέο (κλειστό) κέντρο κράτησης έχει δημιουργηθεί σε ένα πρώην πεδίο βολής, χωρίς να έχει καθαριστεί από τα βλήματα που χρησιμοποίησε ο ελληνικός στρατός, με τις μετανάστ(ρι)ες να στεγάζονται σε τέντες και όλο το camp να πλημμυρίζει όταν βρέχει. Υποτίθεται ότι το Καρά Τεπέ θα αποτελέσει προσωρινή εγκατάσταση, μέχρι τη δημιουργία του νέου ΚΥΤ που έχει προαναγγελθεί για το 2021, αν και η μίσθωση της έκτασης για 5 χρόνια, υποδεικνύει το αντίθετο.

14. Στα κείμενα *Μετανάστευση, ανθρωπισμός και ιδιότητα του πολίτη* και *ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ή αλλιώς, γιατί δεν είναι καθόλου παράλογο να είσαι ταυτόχρονα δίπλα και απέναντι στις μετανάστριες* που μπορούν να βρεθούν στο τεύχος 2 του Τυφλοπόντικα, επιχειρείται ένας απολογισμός της κρατικής αντιμεταναστευτικής πολιτικής της περιόδου 2015-2016.

διεκδικητικού αγώνα. Μπορούμε, ίσως, να ισχυριστούμε, ότι κατά τη διάρκεια της πανδημίας covid-19, κάποια νέα δίκτυα δημιουργήθηκαν. Το δεύτερο σημείο, που δεν μπορεί να ειπωθεί ξέχωρα από το πρώτο, είναι η απουσία τόπων συνάντησης μεταξύ ντόπιων και μεταναστών. Οι τόποι αυτοί περιορίστηκαν με την αυστηροποίηση της κρατικής πολιτικής. Οι εκκενώσεις καταλήψεων μεταναστών και αλληλέγγυων, η δημιουργία νέων camps όπου στοιβάζονται πλέον οι μετανάστες, η αστυνόμευση και η εκδίωξή τους από τους δημόσιους χώρους, ήταν μερικές από τις πολιτικές που ενέτειναν αυτό το πρόβλημα.

Για μας, η δημιουργία νέων δικτύων και τόπων συνάντησης κρίνεται απαραίτητη προκειμένου να συζητιούνται και να φανερώνονται τα επίδικα αγώνα που μπορεί να υπάρχουν. Η διαχωρισμένη πολιτική αλληλεγγύη στους μετανάστες έχει δείξει τα όριά της στη σημερινή συγκυρία. Μέσα από την καθημερινή τριβή και τη συνάντηση πέρα από τις στενά εννοημένες πολιτικές διαδικασίες, δίνεται η ευκαιρία για το χτίσιμο σχέσεων εμπιστοσύνης, αλληλεγγύης και αγώνα. Από το μπλοκάρισμα εξώσεων μέχρι την πρόσβαση στα νοσοκομεία, από τη διεκδίκηση χαρτιών διαμονής μέχρι και το σταμάτημα των απελάσεων, η αλληλεγγύη στις μετανάστριες δεν γίνεται να περιορίζεται σε μία αντιφασιστική ταυτότητα ή σε 2-3 κείμενα ή αφίσες, αλλά απαιτεί σχέσεις αγώνα που να αλλάζουν πραγματικά τη ζωή.

